

Zygmunt Mocarski, *Joachim Lelewel jako teoretyk bibliografii i bibliotekarstwa*, Towarzystwo Bibliofilów im. J. Lelewela, Toruń 2011 r., ss. 29

Prezentowana publikacja ukazała się z okazji 85. rocznicy powstania Towarzystwa Bibliofilów im. J. Lelewela w Toruniu. Jest to wydanie referatu, który pierwszy dyrektor Książnicy Kopernikańskiej Zygmunt Mocarski (zm. w 1941 r.) wygłosił w 1929 roku dwukrotnie: raz 18 listopada 1929 roku na posiedzeniu Poznańsko-Pomorskiego Koła Związku Bibliotekarzy Polskich w Poznaniu i następnie 4 dni później na zebraniu Towarzystwa Bibliofilów w Toruniu. Okazją do przybliżenia postaci J. Lelewela stało się sprowadzenie jego prochów do kraju.

W swym referacie Z. Mocarski przedstawił słynne prace bibliologiczne J. Lelewela – *Bibliograficznych ksiąg dwoje* i *Dzieje bibliotek* – omówił poszczególne ich części oraz przybliżył genezę ich powstania. Odnosił się także do wkładu, jaki ten wybitny badacz wniósł w rozwój tej dziedziny nauki w Polsce i na ile wizjonerskie i wyprzedzające swą epokę były jego poglądy. Z. Mocarski zastanawiał się także, czy podobne prace powstałe na Zachodzie Europy miały wpływ na twórczość J. Lelewela.

Pracę zamyka posłowie Janiny Huppenthal, która w zwięzły sposób przybliżyła początki działalności Towarzystw Bibliofilów w Polsce i okoliczności powstania samej publikacji. Całość uzupełniają ilustracje, w tym 2 archiwalne zdjęcia z pogrzebu prochów J. Lelewela w Wilnie.

Andrzej Buczyło (Toruń)

Wanda A. Ciszewska, *Zygmunt Chojnicki redaktor, wydawca, księgarz toruński*, Towarzystwo Bibliofilów im. J. Lelewela, Toruń 2011, ss. 40

Praca W. A. Ciszewskiej przybliżyła postać mającego duże zasługi dla Torunia Zygmunta Chojnickiego. Publikacja rozpoczyna się od przedstawienia krótkiego rysu biograficznego postaci. Następnie autorka skupiła się na prowadzo-

nej w Toruniu działalności Z. Chojnickiego, przy okazji odtwarzając kształt toruńskiego rynku wydawniczego zaraz po zakończeniu II wojny światowej. Omówione zostały instytucje, w których pracował ten zasłużony księgarz: Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Pomorski Instytut Wydawniczy oraz jego prywatna inicjatywa Księgarnia i Skład Art. Biurowych mieszczący się przy ulicy Szerokiej 10/12. Autorka akcentuje także wpływ jaki na działalność toruńskiego rynku wydawniczego, jak i samego Z. Chojnickiego miały przemiany ustrojowe następujące w Polsce po 1945 roku. Przekładały się one na funkcjonowanie przedsiębiorstw, ale także determinowały relacje samego Z. Chojnickiego z innymi współpracownikami. Całość omawianej pracy wzbogacają ilustracje przedstawiające najstarsze powojenne publikacje, w powstaniu których miał udział omawiany wydawca.

Andrzej Buczyło (Toruń)

Waldemar Rozynekowski, *Z dziejów Sanktuarium Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Toruniu*, Wydawnictwo Homo Dei, Toruń 2012, ss. 124

Zakon redemptorystów i Sanktuarium Matki Bożej Nieustającej Pomocy na trwałe wpisał się już w krajobraz religijny i kulturalny Torunia. Praca Waldemara Rozynekowskiego ma na celu przybliżenie szerszemu gronu odbiorców historii tego miejsca kultu i działalności osób z nim związanych.

Opracowanie rozpoczyna przedmowa kustosza wspomnianego sanktuarium o. Wojciecha Zagrodzkiego (CSsR). Następnie omówiona została historia zakonu redemptorystów w Toruniu od ich przybycia do, wtedy jeszcze podtoruńskich, Stawek, aż do przeniesienia się na Bielany i ukończenia budowy kościoła św. Józefa. Kolejne rozdziały poświęcone zostały znajdującej się w Sanktuarium ikonie Matki Bożej Nieustającej Pomocy. Omówione w nich zostało sprowadzenie wizerunku do Torunia, przygotowania do koronacji i wreszcie samą uroczystość koronacji. Szeroko przedstawione zostały także działania lokalnych władz z czasów PRL mające na celu zarówno ograniczenie znaczenia klasztoru redemptorystów, jak i uroczystości przez nich organizowanych.

Zaakcentowany w pracy został także wzrost znaczenia kultu toruńskiej Matki Boskiej na terenie diecezji, którego skutkiem było uznanie Matki Bożej Nieustają-